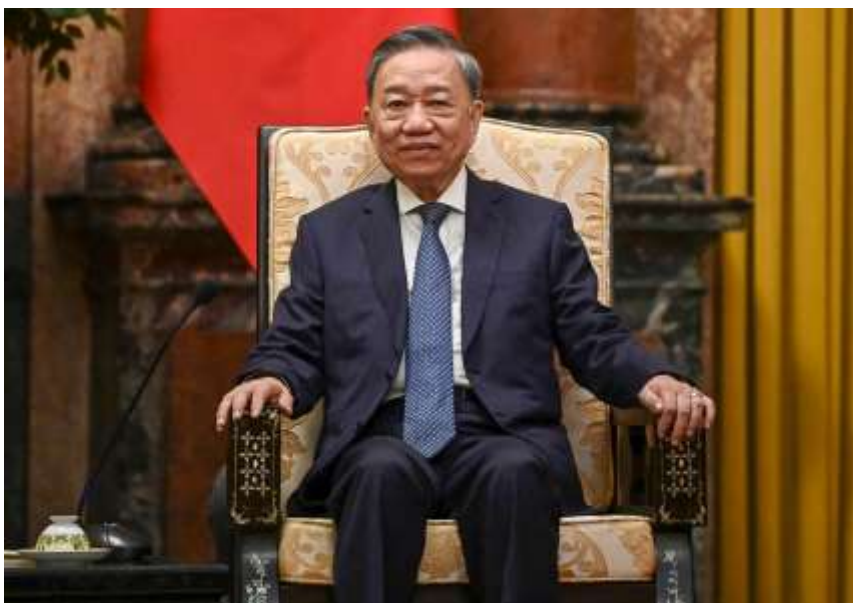

Tô Lâm có phải là Gorbachev Việt Nam?

Câu trả lời cho trường hợp này khó quy về “CÓ” hoặc “KHÔNG”.

Bình luận của Trần Hiếu Chân

2025.02.26

Tổng Bí thư đảng Cộng sản Việt Nam Tô Lâm (AP)

Để chính xác và bảo đảm một dự báo thận trọng, câu trả lời “CHƯA PHẢI!” mô tả đúng tình trạng hiện nay của TBT Việt Nam.

Liệu rồi đây có khả năng, khi hội đủ mọi điều kiện, Tô Lâm sẽ là chính khách dám lấy những quyết định táo bạo để làm một cuộc đột phá vào thể chế đang tắc nghẽn hiện nay?

Để so sánh Tô Lâm, một chính trị gia đương thời của Việt Nam với Mikhail Gorbachev, lãnh đạo cuối cùng của Liên Xô, thiết nghĩ cần xem xét bối cảnh chính trị, vai trò lãnh đạo, tư duy cải cách và tác động của mỗi chính khách đối với đất nước của mình. Tô Lâm hiện tại (tính đến ngày 25/2/2025), là TBT Đảng Cộng sản Việt Nam (ĐCSVN), đồng thời từng giữ vị trí Bộ trưởng Bộ Công an (2016 – 2024).

Ông hoạt động trong một hệ thống chính trị độc đảng do ĐCSVN lãnh đạo, vốn đã trải qua quá trình đổi mới kinh tế từ năm 1986 nhưng vẫn giữ vững mô hình chính trị tập trung. Việt Nam hiện nay đang ở giai đoạn phát triển kinh tế nhanh chóng, hội nhập quốc tế, nhưng chưa có dấu hiệu thay đổi lớn về cấu trúc chính trị. Tuy nhiên, ở Việt Nam cũng đang xuất hiện nhiều dấu hiệu của một cuộc khủng hoảng thể chế mà ông Tô Lâm đặt tên cho nó “tắc nghẽn hệ thống”.

Tại buổi làm việc với Ban Cán sự Đảng Bộ Tư pháp ngày 7/11/2024, Tổng Bí thư Tô Lâm đề nghị Bộ, ngành Tư pháp phải tháo gỡ các “điểm nghẽn” pháp lý, khẩn trương đưa các nguồn lực xã

hội bị đình trệ, lãng phí hoạt động trở lại; thực hiện cơ chế “sửa một luật, điều chỉnh nhiều luật” để khắc phục ngay tình trạng mâu thuẫn, chòng chẹo của các luật (1).

Mikhail Gorbachev lên nắm quyền Tổng Bí thư Đảng Cộng sản Liên Xô (ĐCSLX) vào năm 1985 trong bối cảnh Liên Xô đối mặt với khủng hoảng kinh tế nghiêm trọng, trì trệ xã hội và cạnh tranh gay gắt với phương Tây trong Chiến tranh Lạnh. Hệ thống chính trị Liên Xô khi đó là một liên bang đa dân tộc với nền kinh tế kế hoạch hóa tập trung, đã suy yếu sau nhiều thập kỷ.

Tô Lâm là một nhân vật nổi bật trong lĩnh vực an ninh trước khi trở thành lãnh đạo cao nhất, Tô Lâm được xem là người trung thành với hệ thống Đảng Cộng sản Việt Nam. Ông chưa phải là người khởi xướng một cuộc cải cách lớn mà chủ yếu duy trì và củng cố chính sách hiện có, đặc biệt là ổn định chính trị và trật tự xã hội, dù chỉ là bề ngoài. Vai trò của ông vào thời điểm hiện nay mang tính kế thừa nhiều hơn là cách mạng.

Mikhail Gorbachev là một nhà cải cách chủ động, đưa ra các chính sách “Perestroika” (tái cơ cấu kinh tế) và “Glasnost” (cởi mở chính trị) nhằm cứu vãn Liên Xô khỏi khủng hoảng. Ông là người đứng đầu thay đổi toàn diện hệ thống, nhưng cuối cùng lại dẫn đến sự tan rã của Liên Xô vào năm 1991 (2).

[Nhóm lợi ích của ông Tô Lâm gồm những ai?](#)

[Cuộc đảo chính âm thầm của ngành Công an](#)

[Ông Tô Lâm từng bước gạt bỏ di sản của ông Nguyễn Phú Trọng](#)

Trên phương diện Đổi mới Tư duy và Chính sách Cải cách, cho đến nay, ở Việt Nam “truyền thông lề Đảng” đã bắt đầu nói về “kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc” như một tư tưởng của Tô Lâm (3). Tuy nhiên, giới quan sát vẫn chưa ghi nhận được bất kỳ chương trình cải cách lớn nào đi kèm với tuyên bố này. Dưới sự lãnh đạo của ông, Việt Nam vẫn tiếp tục con đường đổi mới kinh tế đã được khởi xướng từ Đại hội VI (1986), nhưng cải cách chính trị hầu như chưa diễn ra. Ông tập trung vào việc kiểm soát an ninh nội bộ, chống tham nhũng và duy trì ổn định hơn là thay đổi mô hình quản lý.

Trong khi đó, Mikhail Gorbachev có tư duy đổi mới mạnh mẽ, tin rằng việc mở cửa chính trị và kinh tế là cần thiết để cứu hệ thống xã hội chủ nghĩa. Tuy nhiên, ông không lường trước được rằng những cải cách này sẽ dẫn đến hiện tượng mất kiểm soát, đưa đến sự nổi lên của các phong trào ly khai và cuối cùng là sự sụp đổ của Liên Xô (4).

Tác động của Tô Lâm đến Việt Nam tính đến nay chủ yếu nằm ở việc củng cố quyền lực của Đảng và đảm bảo sự ổn định trong bối cảnh chuyển giao thế hệ lãnh đạo. Ông góp phần duy trì mô hình phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, chưa để lại dấu ấn mang tính đột phá. Vào thời điểm hiện tại, ĐCSVN đang cố giữ sự liền mạch về chính trị và kinh tế.

Tuy nhiên, sự biến động trong nội bộ ĐCSVN từ đầu năm 2024 đến nay có nhiều dấu hiệu hệ thống chính trị vốn được duy trì trong suốt gần hai thập niên dưới sự lãnh đạo của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đang lung lay tận gốc. Theo giới quan sát quốc tế, sự trở dậy nhanh chóng

của ông Tô Lâm – từ Bộ trưởng Công an, đến Chủ tịch nước, và cuối cùng là Tổng Bí thư – đã đặt ra nhiều câu hỏi hơn là giải đáp về tình thế cân bằng tế nhị trong hệ thống quyền lực của ĐCSVN (5).

Trong khi đó, Mikhail Gorbachev cũng đã để lại những di sản phức tạp. Ông được quốc tế ca ngợi vì giúp chấm dứt Chiến tranh Lạnh và mang lại tự do cho Đông Âu, nhưng tại Nga, nhiều người xem ông là nguyên nhân dẫn đến sự mất đi vị thế siêu cường của Liên Xô. Các cải cách của ông đã làm thay đổi bản đồ thế giới, nhưng cũng gây ra hỗn loạn kinh tế và xã hội trong nước (6).

Sự khác biệt chính giữa hai ông: Tô Lâm hướng đến duy trì và ổn định hệ thống hiện tại, trong khi Gorbachev muốn thay đổi toàn diện để cứu hệ thống, nhưng vô tình phá vỡ nó. Kết quả cho đến nay, Tô Lâm giữ được sự ổn định bề ngoài cho Việt Nam (tính đến hiện tại), còn Gorbachev đã chứng kiến sự tan rã của Liên Xô.

Đặc điểm của hai người cũng khá vênh nhau. TBT Tô Lâm là một nhà quản lý thận trọng, xuất thân từ an ninh, trong khi Gorbachev là một nhà cải cách đầy tham vọng nhưng thiếu khả năng kiểm soát hậu quả. Tóm lại, Tô Lâm và Gorbachev đại diện cho hai giai đoạn và phong cách lãnh đạo hoàn toàn khác nhau.

Tô Lâm là một nhà lãnh đạo bảo thủ trong một hệ thống đã qua cải cách kinh tế, tập trung vào ổn định và kiểm soát (7). Tuy nhiên, sự tiến lên chiếc ghế “cửu trùng” hiện nay của ông được giới phân tích bên ngoài đánh giá là một cuộc “đảo chính mềm” trong tương quan các phe cánh chính trị ở Việt Nam trong thời gian qua (8).

Ngược lại, Gorbachev là một nhà cải cách cấp tiến, sẵn sàng mạo hiểm để thay đổi, nhưng cuối cùng không thể kiểm soát được làn sóng biến động mà ông tạo ra (9). Sự so sánh này cho thấy sự khác biệt giữa việc duy trì một hệ thống đã điều chỉnh và nỗ lực cải tổ một hệ thống đang khủng hoảng sâu sắc../.

Trần Hiếu Chân

Tham khảo:

- (1) <https://baochinhphu.vn/tong-bi-thu-to-lam-thao-go-diem-nghen-nut-that-co-nguyen-nhan-tu-cac-quy-dinh-cua-phap-luat-102241107171250925.htm>
- (2) https://brill.com/view/journals/ruhi/49/2-4/article-p123_1.xml
- (3) <https://media.chinhphu.vn/video/ky-nguyen-moi-tu-tuong-lon-cua-tong-bi-thu-to-lam-19937.htm>
- (4) <https://tapchiconsan.org.vn/web/guest/the-gioi-van-de-su-kien/-/2018/824711/nhin-lai-qua-trinh-cai-cach%2C-cai-to-o-lien-xo-va-nhung-bai-hoc-doi-voi-cong-cuoc-doi-moi-o-viet-nam.aspx>
- (5) <https://www.gisreportsonline.com/r/vietnam-to-lam/>
- (6) <https://www.chathamhouse.org/2022/09/gorbachevs-complex-legacy-beyond-popular-belief>

(7) <https://fulcrum.sg/to-lams-pragmatic-pitch-to-vietnams-youth-economic-prosperity-political-control/>

(8) https://baotienngdan.com/2025/02/24/to-lam-va-cuoc-dao-chinh-mem-lieu-co-mot-le-18-brumaire-o-viet-nam/#google_vignette

(9) <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/what-legacy-does-mikhail-gorbachev-the-last-soviet-leader-leave-behind/>

*Bài viết không thể hiện quan điểm của RFA.

Nguồn: <https://www.rfa.org/vietnamese/binh-luan/2025/02/26/to-lam-gorbachev-viet-nam-chinh-tri-cai-cach/>

www.vietnamvanhien.org

